

سوال نمبر ۱: مندرجہ ذیل اجزاء میں سے ایک جزو کا اردو یا انگریزی میں ترجمہ کریں۔

10 (الف) نقلیست کہ در زمستان شی در آن خانہ بودو بغایت سرد بودو او بخ فر و شکستہ بودو غسلی کردہ چون ہمہ شب سرا بودو تا سحر گاہ در نماز بود، وقت سحر نیم بود کہ از سر ما حلاک گردو مگر خاطرش آتش طلب کرد پوشتنی دید در پشت افتادہ و در خواب شد چون از خواب در آمد رونہ روشن شدہ بودو او گرم گشتہ بنگریست آن پوشتین اثر دھائی بود یا دو چشم و و سکرہ خون، عظیم ہراسی درو پدید آمد گفت خداوند این را در صورت لطف بمن فرستادی کنون در صورت قہر ش می بنم طاقت نمی دارم، در حال اثر دھای رفت و دوسہ بار پیش اور روی در زمین مالید و نا پدید گشت۔

(ب) مال از بہر آسایش عمرست نہ عمر از بہر گرد کردن مال، عاقلی را پر سیدند نیک بخت کیست و بد بختی چیست؟ گفت نیک بخت آنکہ خورد و کشت و بد بخت آنکہ مرد و وحشت۔

مکن نماز ہر آن چکلکس کہ حج نکرد
کہ عمر در سر تحصیل مال کرد و نخورد

سوال نمبر ۲: درج ذیل میں سے ایک جزو کا اردو یا انگریزی میں ترجمہ کریں۔

10 (الف) چون تخصص کردم از حال وی خبر آن حج دیگرنداشت و آن را ایثار ما کرد، پس آن زالی را کفتم مرای شناسی؟ گفت نہ، کفتم من حاتم ام، باید کہ شما بہ قبیلہ ما آئی تا ما در حق شما تکلفی واجب دارم و حق آن ضیافت بگو دارم، آن زن گفت:- جزا بہر مہمانی نستائیم و نان بہ بہانہ فروشیم، و از من حج قبول نکردند، من بد آنستم کہ ایشان از من کریم ترند

(ب) و از عوام گرومی دیدم کہ علم را بر عمل فضل نہادند و گرومی عمل را بر علم دھرد و باطل است از آنکہ عمل بی علم عمل نباشد، عمل آنکہ عمل گردد کہ موصول علم باشد تا بندہ بدان مرثو اب حق را متوجہ گردد، چون نماز کہ تا نخست علم ارکان طہارت و شناخت آب و معرفت قبلہ و کیفیت نیت و ارکان نماز نبود، نماز نبود۔ پس چون عمل بعین علم عمل گردد۔ چگونہ جاہل آنرا از این جدا گوید؟ و آنان کہ علم را بر عمل فضل نہادند ہم محال باشد، کہ علم بی عمل علم نباشد، از آنکہ آموختن و یادداشتن و یاد گرفتن وی جملہ عمل باشد

سوال نمبر ۳: اجزائے زیر میں سے ایک جزو کا سیلس اردو یا انگریزی میں ترجمہ اور تشریح کریں۔

10 (الف) کاریا کان راقیاس از خود مکیر
جرچہ ماندور عیشتن شیر و شیر
جملہ عالم زین سبب گمراہ شد
کم کسی ز ابدال حق آگاہ شد
این ندانستہ از منی
صست فرقی در میان بی منجا
ھردوگون ز نور خوردند از محل
لیک شد ز ان نیش و زین دیگر عمل

(ب) ای آدم کا کہ بر سائل نشستہ شاد و خندانید
یک نفر در آب و اردی سپارو جان
یک نفر دارد کہ دست و پای و ایم می زند
روی این دریای تند و تیرہ و سنگین کہ میدانید
آن زمان کہ مست هستید از خیال دست یا بیدان بہ دشمن
کہ گیرہستید دست ناتوانی را
تا توانی بہتر را پدید آرید۔

سوال نمبر ۴: مندرجہ ذیل میں سے ایک جزو کا اردو یا انگریزی میں ترجمہ اور تشریح کریں۔

10 (الف) ملک دل کردی خراب از تیغ کین
و ندر این ویرانہ سلطانی هنوز
جان ز بند کالبد آزاد گشت
دل بہ گیسوی تو زندانی هنوز
(ب) اگر هوای تماشای گلستان داری
بیا و عالم در خون تپید نم بنگر
بہار من شوکل گل گلگنم دریاہ
بخلو تم برو ساغر کشید نم بنگر

سوال نمبر ۵: درج ذیل میں سے دو اجزا کا ترجمہ و تشریح کریں۔ (اردو یا انگریزی میں)

15+15 (الف) درنی گنجہ بجومان من
بحرہا باید پی طوفان من
غنچہ کز بانیدگی گلشن نهد
در خورای بہار من نهد
برق ہا خواہیدہ در جان منست
کوہ و صحرا پاب جولان منست
(ب) غوطہ ز دور ضمیر زندگی اندیشام
خوشام آوردہ ام افکار پنهان شما
تا سناش تیز گرد و فرو و پیچید مش
شعلہ آشفست بود اندر بیابان شما
می رسد مردی کہ زنجیر غلامان بشکند
دیدہ ام از روزن دیوار زندان شما
(ج) من اندر مشرق و مغرب فرہم
کہ از یاران محرم بی نصیم
غم خود را بگو ہم بادل خویش
چہ معصومانہ غربت را فرہم

سوال نمبر ۶: ذیل کے پیرے کا فارسی زبان میں ترجمہ کریں۔

اسلامی حکومت کی وضاحت کرتے ہوئے اقبال نے کہا: اسلام بحیثیت ایک نظام سیاست کے اصول توحید کو انسانوں کی جذباتی اور ذہنی زندگی میں ایک زندہ عنصر بنانے کا عملی طریقہ ہے، اس کا مطالبہ وفاداری خدا کے لئے ہے نہ تخت و تاج کے لئے

سوال نمبر ۷: مندرجہ ذیل سوالوں میں سے صرف ایک کا جواب فارسی میں تحریر کریں۔

- ۱۔ "ستار" کے حوالے سے جلال آل احمد کی داستان نویسی پر مفصل نوٹ لکھیں
- ۲۔ شاعر نامہ فردوسی کی تاریخی اہمیت کیا ہے؟ تفصیل سے بیان کریں
- ۳۔ حافظ کی غزل کی خصوصیات پر تبصرہ کریں۔